

Gyógyszer-szivattyú

Az áttételeket képező legtöbb rosszindulatú daganatos megbetegedés ellen ma már általánosan használnak sejt-osztódást gátló gyógyszereket. Ezt a kezelést megkönnyíti, ha olyan gyógyszer-szivattyút alkalmaznak, amelyen át a szereket — újabb beszúrás nélkül — az ütőereken keresztül közvetlenül a daganatos szövetekhez juttathatják. Ez idő szerint kétféle szivattyú létezik. Az egyik kizárólagosan vagy övön, viselhető külső; ez folyamatosan jutát pontosság adagolásban — több gyógyszert is — rendeltetési helyére. A másik a teljes egészében beültetett gyógyszer-szivattyú. A hozzá tartozó katétort műtétrel abba az ütőérbe ültetik be, amely a daganatot vérellátja. E beültethető szivattyúnak az a hátrányuk, hogy csak egyszer használhatók fel, s csak korlátozott mennyiségű gyógyszer fér el bennük.

A külső szivattyúk az utóbbi években sokat fejlődtek: olcsóbbá, újra felhasználhatóvá váltak, s a betegek mozgékonyágát kevésbé korlátozzák, mint korábban.

A gyógyszeres kezeléskor ismételt kórházi tartózkodásra van szükség. Ezért az orvosok azon igyekeznek, hogy ezt a gyógyeljárást járóbeteg-rendelésen is alkalmazhassák. A gyógyszer-szivattyút ezt könnyíti meg. Az Egyesült Államokban már több olyan kórház van, ahol ilyen ambuláns kezelést alkalmaznak.

Acta középkori históriáinkról

A napokban jelent meg Kristó Gyula professzor szerkesztésében a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara középkori magyar történeti tanszékének **Acta**-kiadványa. A kötet öt tanulmányt tartalmaz, amelyek közül az első három az Árpád-kor, a negyedik az Anjou-kor, az ötödik pedig a török kor meghatározott kérdéseivel foglalkozik.

Petrovics István metodológiai, módszertani problémát feszegető cikkének lényegére tulajdonképpen már a címe is utal („Új” források a kunok keresztény hitre térítéséről?). Arról van ugyanis szó, hogy Domokos Pál Péter az 1979-ben napvilágot látott művében („... édes Hazámnak akarom szolgálni...”) a XIII. századi — Moldvában és I. Vasalföldön élő — kunok megtérítésével kapcsolatban három korabeli dokumentumot közöl, s ezeket úgy állítja be, mint amelyek a kun térítés addig nem ismert forrásainak számítanak. Petrovics István azonban kimutatja, hogy ezeket a pápai okleveleket 1829 óta többször is kiadták már, s a kérdéskörrel foglalkozó magyar és román történet-szek alaposan ki is aknázták a kútfők tanulságait. Ily módon ezek a diplomák (pápai levelek) semmi esetre sem tekinthetők a kun térítés új forrásainak. Teljes mértékben egyet lehet érteni a szerzővel, hogy ti. „a későbbi korok kutatójának kötelessége ismerni az elődök munkáját.”

Almási Tibor prozopográfiai jellegű tanulmánya (Meggjegyzések Rogerius magyarországi méltóságviseléséhez) Rogerius mester magyarországi karrierjével foglalkozik. A középkori szerzők — gondoljunk csak az 1200 körül élt Anonymusra, III. Béla király Névtelen jegyzőjére — a korabeli hagyományoknak meg-

felelően munkáikban saját személyükkel nem törődtek. (A reneszánsz világszemlélet hoz itt majd gyökeres változást.) Ezért a Sirlalmas ének című geszta szerzőjéről is nagyon keveset tudunk. Az itáliai Rogerius a pápai legatús kíséretében 1232-ben járt először Magyarországon, ahol később váradi főesperesként a tatárkő fogságába került. Elméneiről és a magyar viszonyokról részletes jelentésben számolt be egyházi főnökeinek. Almási a rendelkezésre álló gyér számú forrás minuciózus elemzése alapján nem látja teljesen bizonyíthatónak Rogerius soproni főesperességét és zágrábi kanonokságát. Véleménye szerint ezeket a méltóságokat Rogerius legfeljebb csak javadalmasként tölthette be, de a tényleges szolgálatot helyettesei látták el. A pápai körök bizalmát élvező Rogerius 1249-től haláláig (1266-ig) a magyar királysághoz tartozó Spalato (Split) érseke volt Dalmáciában.

Kosztai László cikke (Adalékok a székesgyházi alsópapság XIII—XIV. századi történetéhez) annak jeleként is felfogható, hogy az utóbbi évtizedekben érdemtelenül elhanyagolt egyháztörténeti kutatások — amelyek nélkül a magyar középkor teljesen soha nem érthető meg — végre ismét feljövőben, erősödőben vannak. A fiatal kutató a XIII. századi hazai alsópapság két markáns rétegének: a prebendáriuspapoknak és a kóruspapoknak a helyzetét elemzi. A prebendáriusok és a karbéli papok — akiknek intézménye német mintára alakult ki nálunk — sajátos funkciójukat az egyházi középréteghez tartozó kanonokok szolgálatában, helyettesítésében találták meg.

Kristó Gyula rövid légeztető írásában (Károly Ró-

bert első felesége) érdekes genealógiai kérdést vizsgálva szennzációs eredményre jutott. Az eddigi szakirodalom a nagy magyar uralkodó, Károly Róbert három hitveséről (a lengyel Máriáról, a cseh—luxemburgi Beatrixról és a lengyel Erzsébetről) tudott. A szerző két, egymástól független kortárs forrás — egy 1308-ra datált földrajzi munka és egy 1326-os oklevél — vonatkozó adatai alapján kétséget kizáróan bizonyítja, hogy az Anjou-házi király nem háromszor, hanem négyszer nősült. A négy feleség közül sorban az első II. Leó halicsi fejedelem lánya (? Mária) volt, akivel Károly Róbert legkésőbb 1307—08-ban köthetett házasságot. Kristó joggal feltételezi, hogy e dinasztikus kapcsolat eredményeként az orosz kézen levő Bereg megye hozományként Károly király hatalmába került vissza.

Tóth Sándor tanulmánya (Meggjegyzések a „szulejmáni ajánlathoz”) az 1526 utáni magyar politikatörténet egyik sokat vitatott kérdését feszegeti. A szerző a török Porta 1526 és 1529 közötti magyarországi politikájával kapcsolatban arra következtet, hogy ebben az időszakban Szulejmán legfőbb célja nem a magyar állam fegyveres meghódítása, hanem az ország hűbéresi hódolttatása volt, ami végül is 1529 augusztusában Szapolyai János vazallusi esküje révén meg is történt. A török koncepcióban újabb nagy változás 1541-ben álltott be, amikor a Porta Erdélyt vazallusává tette, a királyság közepét a fegyveres foglalás jogán birodalmához csatolta, s a megmaradt részen pedig elismerte a Habsburgok uralmát.

Az intézeti Acta Historica 86. köteteként publikált tanulmánygyűjtemény meggyőződésünk szerint egyaránt igényt tarthat a szakemberek, illetve a középkelet történelmünk iránt érdeklődő olvasók figyelmére.

Makk Ferenc

Az ittas majom esete

Nem akármilyen „személyt” vett őrizetbe rövid időre az izraeli Safed város rendőrsége: az egyik szálloda bárjában egy majom túlságosan a pohár fenekére nézett, és alkoholt

mámorában dührohamot kapott. Csak a hatóság emberei tudták megfékezni. Vele együtt az őrszobára kísérték — ugyancsak randalírozásért — az ivócimborát, a majom gazdáját. Természetesen a köröket ő fizette.

Szeged a hazai lapokban

1988/19.

„... a szellem és a szerelem”: Tóth Valéria és Kilgi Sándor szobrászaspár közteri munkáiról / Tandi Lajos — Delsziget. — 10. : ill.

„Furcsa dolgok”: Verdi Otelloja Szegeden / Rajk András — Új Tükör. — ápr. 17. : ill. — Kritika az operaelőadásról.

Parlamentj viharcsengő helyett / Danó Anna — Magyar Ifjúság. — ápr. 22. — A Csongrád megyei diákszemletről.

Kegyelemtérítés / Szira Péter — Magyar Ifjúság. — ápr. 22. — A 75 éves Magyar Kender SE megünnepléséről.

Nobel-díj: Pro memoria Szent-Györgyi Albert / Waranai Gyula Sándor — Orvosi Hetilap. — máj. 1. : ill. — Vers.

Szent-Györgyi Albert nevét vette fel a Szegedi Orvostudományi Egyetem / Szilárd János — Orvosi Hetilap. — máj. 1. : ill.

Gazdasági bírság: Tisztelességtelen árfelcsúszásért — Esti Hírlap. — máj. 3. — A Legfelsőbb Bíróság ítélete a Tisza Volán Vállalattal szemben. — Ua. Népszava. — máj. 4.

Százéves a MÁV Szegedi Igazgatósága / p. a. — Békés Megyei Népszava. — máj. 4. — Szerző: Pleskonics András.

Ipari vásár Szegeden: Fél-ezer kiállítóval — Esti Hírlap. máj. 4. — Július 22. és 31. között. — Ua. Népszava. — máj. 5.

Egy sikeres sportág látványos zuhanása: Megették a jövőket? / Halász Miklós — Magyar Nemzet. — máj. 4. — A Tisza Volán kézilabda-csapatáról.

Elt tizenhét évet / T. I. — Népszport. — máj. 4. — Szerző: Thékés István. — Nekrológ Szabó Sándorról, a Szegedi VSE birkózójáról.

Sok a végzős, kevés a munkahely: Szegeden is / P. A. — Népszava. — máj. 4.

500 exhibitors expected at Szeged fair — Daily News. — máj. 5.

Vesti uz fotografije iz Deske / tekst is snimici Borivoj Rus — Narodne Novine. — máj. 5.

Szegedi gólarifa / T. I. — Népszport. — máj. 5. — (Labdarúgás). — Szerző: Thékés István. — Prémiumok a Szeged SC játékosainak és a szurkolóknak.

Szabó István a szegedi Tiszavölgyben — Népszabadság. — máj. 5. — A TOT fotókiállításáról. — Ua. Népszava. — máj. 5.

Eredményesek a homoki kutatások / Harmati István — Petőfi Népe. — máj. 5. — A szegedi Gabonatermesztési Kutató Intézet kiskundorozsmái telepén.

Térkép is a táj / Török Bálint — Köznevelés. — máj. 6. — (Szemle). — Ismertetés a JATE kiadásában megjelent Erdély és a Részek térképe és helységnevére k. kötetéről.

Szent-Györgyi Albert és a C-vitamin / Walter Gratz — Magyarországi. — máj. 6. : ill.

Nyári egyetemek Szegeden / P. A. — Békés Megyei Népszava. — máj. 7. — Szerző: Pleskonics András.

Tömegverekedés Szegeden — Békés Megyei Népszava. — máj. 7. — Ua. Népszabadság, Népszava. — máj. 7.

„Emlékeim megőrzőhelye — Gádoros”: Beszélgetés Nagy Lászlóval, a Szegedi Nemzeti Színház igazgatójával / Pleskonics András — Békés Megyei Népszava. — máj. 7. : ill. — (Megyénkbeli indultak).

Nagy festmény — nagy gondokkal: A Fesztív-körkép / Csendes Csaba — Képes Újság. — máj. 7. : ill. — Versenypályázatot hirdet a Csongrád Megyei Múzeumok Igazgatósága a körkép restaurálásának további munkálataira.

Kockázati pályán: Beszélgetés Ruszt Józseffel, a Szegedi Nemzeti Színház művészeti vezetőjével / Mészáros Tamás — Magyar Hírlap. — máj. 7. : ill.

Növekvő újtási kedv a Tisza Volánnál: Műszaki alkotói díj — Népszava. — máj. 7.

Szabadtéri idény előtt Szegeden és Gyulán: Olasz nyelvű operaelőadás: Új magyar drámák: Csiksomlyói passió / Vágner János — Szolnok Megyei Néplap. — máj. 7.

Ahol leteszik a poharat: Testi-lelki függőségben: Két év Nagybán: Elvonókurák után / Tarnai László — Vasárnapi Hírek. — máj. 8. — Riport.

Hány színészt küldtek el a szegedi színházról? / Halász Miklós — Magyar Nemzet. — máj. 9. — (A Magyar Nemzet megkérdte).

Vendégeket fogad a Szőke Tisza [Kép] / Tóth Béla felvétele — Népszabadság. — máj. 9. — Fénykép Szegedről.

Csodamasinák Szegeden: Munkája mindenkinek lesz / Papp Erzsébet — Textilművelők. — 5. sz. — A Szegedi Textilmű-

Mi? Hol? Mikor?

1988. MÁJUS 11., SZERDA — NÉVNAP: FERENC
A Nap kel 5 óra 12 perckor, és nyugszik 20 óra 9 perckor.
A Hold kel 3 óra 5 perckor, és nyugszik 14 óra 52 perckor.

VIZALLÁS	
A Tisza vízállása Szegednél kedden plusz 323 cm (áradó).	
SZAZ ÉVE Jelent meg az a miniszteri rendelet, amely elrendelte minden magyar postai küldemény bélyeggel való bérmentesítését.	három felvonásban Közben: Kb. 21.30: Híradó 2. 22.35: Képzőművészet
NYOLCVANÉVES Márk Tivadar (sz. 1908) — Kossuth-díjas jelmeztervező, kiváló művész, 1934-től az Operaház jelmeztervezője. A Szegedi Szabadtéri Játékok számos jelmeztervét is ő készítette.	BELGRÁD 1. 16.40: Híradó 16.50: Crvena Zvezda—Borac — labdarúgó-mérkőzés 19.00: Otos studio 19.15: Rajzfilm 19.30: Híradó 20.00: Sportszerda 22.30: Híradó 22.50: Dok-műsor 23.20: Ejszakai műsor 1.05: Hírek
HETVEN ÉVE született R. Ph. Feynmann (1918—1988) Nobel-díjas amerikai fizikus. Részt vett az első atom-bomba előállításában. Mai fizika című könyve 1968 óta számos kiadásban jelent meg magyarul.	BELGRÁD 2. 18.00: Belgrádi műsor 19.30: Híradó 20.00: Ismeretterjesztő-műsor 21.35: Művészeti est
NAGYSZÍNHÁZ Fél 11 órakor: Tosca (Nyugdíjasbérlet).	ÚJVIDÉK 15.50: Híradó magyarul és szerbhorvátul 16.30: Román nyelvű műsor 16.55: Crvena Zvezda—Borac — labdarúgó-mérkőzés
KISSZÍNHÁZ Fél 4 órakor: Koldus és királyfi (bérletszűnet).	19.00: Ma 19.15: Rajzfilm 19.30: Híradó magyarul 20.00: Sportszerda 22.30: Híradó szerbhorvátul
KLUBSZÍNHÁD Este 8 órakor: Medúzafel (Bérletszűnet).	
MOZIK: Vörös Csillag: délután 10 órakor: Kobra (színes, m. b. amerikai krimi. V. helyár! Csak 16 éven felülieknek!). Féltéka: fél 6 és fél 8 órakor: Halálfehér lepkék (csehszlovák film), fél 8 órakor: Filmklub. Kiskörössy halálcserda (videomoz): délután 4 és este 8 órakor: Bruce Lee és En (színes hongkongi erotikus film). Kiskörössy halálcserda, kert: este 8 óra: Elni és meghalni Los Angelesben (színes, m. b. amerikai film. IV. helyár! Csak 16 éven felülieknek!). Nyugdíjasmoz: délután 5 órakor: Köszönöm, megvagyunk (színes magyar filmvígjáték).	

Rádió	
KOSSUTH 8.20: Eco-mix 8.50: Népdalok 9.37: Beszélmi nehéz 9.49: Dalpista 10.05: Irodalmi világljárás 10.35: György Pál szerzeményeiből 11.04: Operett Csehszlovákiában 12.45: Törvényműsor 13.00: Klasszikusok délidőben 14.10: A magyar nyelv százada 14.25: Operaslagerek 15.00: Zengjen a muzsika! 15.30: A véges végtelen 16.05: Miért rossz az emberek? — Nyikolaj Dubov regénye 16.56: Muzsikáló természet 17.00: Múltidéző 17.35: Nóták 18.02: Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalom története a legújabb időkig a jelen korig	PETŐFI 8.05: Idősebbek hullámhosszán 8.50: Külpolitikai figyelő 9.05: Napközben 12.10: Nóták 12.30: Postabontás 13.05: A tegnapi slágereiből 14.00: Tudósítás a Honvéd Hungalu Kupa nemzetközi ötútsáversenyéről, a pisztoly-lövésről 14.05: Hozott anyagból 15.05: Nemcsak a zenét 16.05: Tartóhullám 17.05: Kölyökrádió 17.30: Otodik sebesség 18.30: Nemes Nagy Péter blues-sorozata 19.05: Most érkezett 19.25: Népdalkörök pódiuma 19.50: Miről ír a Pártélet májusi száma? 19.55: Albumajánlat 20.50: Tükörképek 21.05: Krimikédelmeknek — Hitchcock kedvenc történeteiből 21.35: Közkívánatra! 23.10: 100 éves a szórakoztatózene nagy mestere: Irving Berlin 23.50: Morricone western-film zenéiből
BUDAPEST 1. 8.55: Tv-torna 9.00: Képzőművészet 9.05: Augusto elvtárs — venezuelai film — (ism.) 10.25: James Last Band showmúsora — (ism.) 10.50: Képzőművészet 17.10: Hírek 17.15: RTV közönség-szolgálat 17.20: Nemcsak nőknek 17.45: Popkorong 18.25: Álljunk meg egy szóra! 18.45: Tv-torna 19.50: Cim-cim 19.50: Esti mese 19.30: Híradó 20.00: Ut a döntőig 20.10: Ajax, Amsterdam — Mechelen — labdarúgó-KEK-döntő 22.05—22.40: Góltótó-sorsolás 22.20—22.55: Hétköznapi rasszizmus 22.55—23.30: Híradó 3.	BARTOK 9.08: A Budapesti Tavaszi Fesztivál hangversenyéből 11.10: Kamarazene 11.52: Szokolay Sándor rézfúvós-műveiből 12.07: André Chénier — részletek Giordano operájából 13.05: Kicsinyek szemévilága 13.25: Saxonia express — Osztókan Béla rádiójátéka 13.58: Matuz István fuvalázik, Kerek Ferenc zongorázik, Fábán Márta cimbalmozik 14.26: Slágerről slágerre 15.06: Salzburgi Unnpei Játékok — VI/3. 16.17: Galina Boriszova operáriátok énekel 17.04: Zenekari muzsika 18.30: V materinskom jazyku — szlovák nyelvű nemzetiségi műsor 19.05: Iskolarádió 19.35: Fabók Kinga versei 19.40: A vokális zene remekel — 3. Közben: Kb. 20.25: 25 éves az ELETÜNK c. folyóirat 21.30: A Csehszlovák Rádió szimfonikus Zenekara játszik 22.24: Magyar művészek opera-felvételeiből 23.00: Iskola a piacon